

דברי תורה והסליחות

י"ל ע"י מכון אהל אברהם

להוצאת ספרי מודינו הרב הגאון ר' אברהם בן ציון ביער שליט"א
רב דשכונת ריב"ל ב"ש

ראש השנה
תשפ"ד
לפ"ק
גליון תכ"א
שנה י'

קול השיעורים
ממורינו הרב שליט"א
073-371-8218

לע"נ הגה"צ מוהר"ר מאיר רפאל ב"ר ניסן זצ"ל

יום הדין

עיקרו של יום

בספר מאור ושמש בפרשתינו (נצבים) מבאר גודל יקרת קדושת היום דראש השנה ויקרת כלל ישראל וזל"ק כי הנה עיקר כוונתינו בראש השנה להמליך עלינו ועל כל העולם כולו את מלך מלכי המלכים הקב"ה ולהכיר אלקותו יתברך שמו, ולזה אנו אומרים המלכויות גם המלך הקדוש והמלך המשפט.

ולזה אמרו רבותינו מלך וציבור וכו' מלך נכנס תחילה לדין מקמי דליפוש חרון אף, וצריך להבין הכי משא פנים יש בדבר חלילה. אמנם ירמוז בזה על ישראל אשר הם בני פלטיין של מלך הקדוש ויודעים ממלכת כהנים והם בני פלטיין של מלך הקדוש ויודעים להמליכו ולקבל אלקותו אשר זה הוא כל חפץ ה' שיתגלה כבוד מלכותו ועיקר ההתגלות הוא בראש השנה, ומפני זה נידונין מקמי דליפוש חרון אף, אחר שהם זהירין בכבודו ראויים שידונו בחסדי ה'.

הכל תלוי בישראל

בספה"ק באר מים חיים (נצבים) פתח פיתחא להאי יומא רבה הבעל"ט, ומבאר גם זאת בטוטו"ד מדוע נידונים כלל ישראל לפני האומות, ולרוב חשיבותו וחביבותו הבאנוהו כלשונו ממש וז"ל: אתם נצבים היום וגו'. אומרו היום, אינו מובן כי אינו מבאר באיזה יום. והנראה בדרך רמזי התורה, כי הנה חז"ל אמרו (ראש השנה ח' ע"ב) ישראל נכנסין תחילה לדין ואחר כך כו' ואמרו מאי טעמא מקמי דליפוש חרון אף. ונראה לומר עוד טעם בזה.

והוא על דרך משל למלך שרצה לעשות לו כתר מלוכה יקר הערך למאוד. מופז ומשובץ באבנים טובות יקרים מפנינים כיד המלך. והנה עבור כי מלאכה רבה היא ויקרה לא מסרה לכל העובד עבודת עבד כי אם לנקיי הדעת משכילים בחכמה ויודעי מלאכת מחשבת לעשות בזה ובכסף ולמלאות בו

מלואת אבן והכל בהידור על הידור בתפארת רבה. ועבור שלמלאכה כזו צריך מנוחה רבה וישוב הדעת גדול שלא לשאת טרדות עבודות אחרות במוחם כי אם זאת המלאכה וזאת המנוחה, על כן בנה המלך פלטיין גדול מפואר ומהודר כהיכל המלך ובו דירות מיוחדים שונות זו מזו וכלם זכים ונאים למאוד המרחיבין דעתו של אדם והושיב את בעלי המלאכות האלה בתוך הפלטיין הזה לשבת שם לעסוק בעבודתן במנוחה ונחת לעשות עבודת המלך.

ואולם כי האנשים ההמה מצטרכים למה שהאדם על האדמה מצטרך לאכול ולשתות וללבוש וכדומה מהצורך אליו ואם ילכו לבקש אוכל למו ושאר צרכיו ואחר כך לאפות ולבשל ולארוג על מלבוש הרי מתבטל בזה רוב היום או כולו ועבודתן מתי יהיה נעשית ועל כן בנה המלך בסביבות הפלטיין הזה כמה בתים מרובין והושיב עבדים משרתים שישרתו את הבעלי המלאכות האלו ויכינו להם הכל אשר לכל ויעשו להם כל הצורך להם ולבתיהם עד שיהיו הבעלי מלאכות פנוים מכל וכל שלא יצטרכו לשאת על מחשבתם שום עסק אחר רק עבודת המלך כי עבודה גדולה היא עשיית כתר המלוכה וצריך חכמת לב במאוד לזה לעשותו שיהיה רצוי ומקובל לפני המלך הגדול, וצוה המלך את העבדים המשרתים במאוד עליהם להכין להם כל הצטרכותם כרצונם ולעשות להם כל אשר יחפצו ומכל שכן שלא לצערם בדבר מה דקה מן הדקה בכדי שלא יבלבל דעתם אף רגע אחת מלהתחכם בחכמה ובינה ודעת בכל עת ועת בעבודה זו כי ח"ו ברגע אחת יכשלו ויקלקלו כתר המלוכה.

והנה בעת שבעלי המלאכות האלה עושים את שלהם כרצון המלך ומתקנים את כרתו באופן הנאות אז הנה עין המלך אל העבדים משרתיהם לבוא במשפט עמהם אם עבדו את הבעלי

ששמים עליהם ודאי עונשם קשה מאוד וגדול עוננם מנשוא ונקם ישיב לצריו.

ואמנם כשח"ו אין עושיין רצונו של מקום והשלוח והמנוחה גרמו הרעה כנאמר וישמן ישורון וגו' ואומר שמנת עבית כשית ויטש אלוך עשהו וגו'. ממילא לא יגיע עונש עליהם על מניעת הכנת צרכיהם ועל כן הנה המלך המשפט ששופט עמים במשרים כשרוצה לעיין בדינם צריך קודם לעיין ולחקור בדיני ישראל בעבודה אשר המה עובדים אותו. אם הוא כראוי לעבודתו מחויבים הם להחזיק ידם ולתמכם בכל תוקף ועוז בכדי שיעמדו הם על משמרתם לשרת לפניו בכל עוז. והם שהפכו הקערה על פיה ולא די שלא תמכו את ידם אף ריפו את ידיהן מעבודתו יתברך בכל מיני צער וצרה שעושיין להם. ודאי אשםם בראשם ונשא השעיר עליו את כל עוונותם:

ועל כן ישראל נכנסין תחילה לדין וכו'. כי כל דין הבריות תלוי בדין ישראל כפי ערך זכויותיהם ומעשיהם הטובים כן נדונין הבריות על הרעותם את מעשיהם של ישראל וקיפחו את פרנסתם, עכ"ל"ק ודברים אלו מבהילים על הרעיון.

יום הדין

ומצינו בספר הק' רב ייבי בפרשתינו (נצבים) ג"כ כמו כן, דהדין הוא בכללות על עם ישראל, וז"ל"ק: אתם נצבים היום הוא יומא דר"ה נצבים ונעמדים כולכם לפני ה' אלקיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם כל איש ישראל כמ"ש רז"ל מלך עייל ברישא מקמי דליפוש חרון אף, טפכם נשיכם וגרך וגו' כולם נצבי ועומדים לפניו בר"ה לדון אותם על מעשיהם, ז"ש לעברך בברית הוא בשביל עברך בברית הוא התורה שנקראת ברית האלות הוא השבועה שמשיביעין את האדם קודם צאתו לעולם שיקיים את התורה על זה ידין אותם בר"ה אשר ה' אלקיך כורת עמך היום אם תשמעו בקולו ועשיתם תשובה על מה שעברתם על הברית השי"ת מקבל שבים בתשובה וכורת עם הבעלי תשובה ברית חדשה ולכך אמר אשר ה' אלקיך כורת עמך היום שלא תאמר אבד תקוה למי שעבר על הברית.

ובהמשך דבריו כותב הרה"ק רב ייבי זי"ע דיש עוד דבר שנידונין בר"ה, והוא, אם הגיע העת לגאול את ישראל מהגלות, כי את אשר ישנו פה עמנו עומד היום לפני ה' אלקינו ואת אשר איננו פה עמנו היום היינו בר"ה דנין את הנשמות שהיו כבר בעולם בגופם ואת הנשמות אשר עדיין לא היו בגופם כמבואר בספרים. עכ"ל"ק.

והשי"ת יעזור שנזכה לצאת זכאי בדין ושנזכה לגמר חתימה טובה בישועתן של ישראל אמן

מלאכות כראוי למלא משאלותם תמיד ולעשות כל צרכיהם בלי שום חסרון וצער כל דהוא. ואם ימצא שלא עבדו אותם כראוי נקם ישיב לצריהם ודמם בראשיהם על אשר ציערו עובדי עבודת המלך. ואמנם אם הבעלי מלאכות לא עבדו כראוי את העבודה ההיא ובראותם שיש להם שלוח ומנוחה מכל צד ואין מחסור להם שמו פניהם למלאות כריסם באכילה ושתייה לאכול מעדנים ולשתות ממתקים וממילא על ידי זה ישנו שינת עולם ופנה כל ימיהם בזה במאכל ומשתה ושינה ושאר תאוות הזמן ולא נשאר להם פנאי כלל לעסוק בעבודה ההיא ומעט אשר עשו בעבודה לא היה לה לא טעם ולא ריח. וקצרו במקום שהיה ראוי להאריך והאריכו במקום שהיה צריך לקצר, והזהב והכתם הטוב שהיה שם היה מלוכלך ומטונף בטיט ובעפר עד שלא היה ראוי בשום פנים להשים אותו על ראש המלך. וממילא שוב אין דין ומשפט על עבדים המשרתים אם עשו צרכיהם כראוי או אם לא ציערו אותם כי אדרבה כל רעתם היה עבור מנוחתם ושלותם וטוב ויפה עשו מה שלא שמשו אותן כראוי.

אשר על כן, אם לפעמים בא המלך לעיין בדבר ההנהגה ההיא בעבודת הבעלי מלאכות ועבודת המשרתים. הנה תחילה עיקר העיון והחקירה בעבודת הבעלי מלאכות אם עשו עבודתן כראוי כאשר צום. משני טעמים. אחד, כי הוא עיקר העשייה והעבודה. והשנית, כי אי אפשר לדון את המשרתים אם לא יחקר עבודת הבעלי מלאכות כי כל משפטם תלוי בזה אם עבדו הם כראוי אם לא:

והנמשל מובן. כי הנה נודע וכבר כתבנו כמה פעמים שכל מצוה ממצוות התורה שאדם מקיים או כשעוסק בתורה ובתפילה כולם נעשים כתרם לקונו ברוך הוא, כמאמר הכתוב (ישעיה מ"ט, ג) ישראל אשר בך אתפאר, שמעשיך נעשים פאר ועטרה לראש. וכן בכל המצוות ומעשים טובים שישראל עושיין בעולם הזה כל אחד ואחד נעשה כדוגמת האבן הטוב והיקר להיות עולה ויושב בראש אלקי עולם ה' כביכול ברוך הוא.

ועל כן מאחר שבידינו עבודה גדולה וחשובה כזו אמרו חז"ל (ברכות ל"ה ע"ב) כשישראל עושים רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי אחרים. כי כל הבריות עיקרן לא נבראו אלא בשביל זה להכין לנו לחם ומים וכל הצטרכותינו ולשמשינו, וכשהבריות אינם ממלאים אז רצון ישראל לעבוד עבודתם ומכל שכן כשעוד המה מצערים אותם ומחסרים לחמם ופרנסתם הנה רעתם רבה וגדולה עד מאוד ויטלו את שלהם מתחת ידם ומכל שכן דכל שכן כשמבטלין אותן מדברי תורה וקיום המצוות על ידי קישוי השיעבוד והמסים והארנונות

פניני היום

וראה שהוגלד קרום על המכה, אמר הרבי כמדומה לי שכבר נתרפאה המכה, אך האיש הפציר בו שישים עוד פעם את המטלית עם המשחה על ראשו, עשה כן הרבי וציוהו שאחרי מעת לעת יבוא שוב אליו, כשבא אחרי המעת לעת השני, נטל הרבי את המטלית וראה שכבר נתרפא לגמרי ולא נשאר שום רושם מהמכה, והיה אז אצל הרבי הצדיק רבי נתן דוד משידלאווצי ז"ל וכשראה ר נתן דוד את כח הרפואה העצום שיש במשחה, בקש מהרבי שיתן גם לו קצת מהמשחה אולי יצטרך לכך לעת מצוא, השיב לו הרבי במשחה זו אין שום תערובת של סמים, ועשיתי אותה רק מהתפוח בדבש שאכלתי בליל ראש השנה העבר וממה שנשאר שחקתי ועשיתי המשחה הזאת. **לקוטי ישרים**

בבית מדרשו של הצדיק ר' שלמה מראדומסק בעל תפארת שלמה, עמד פעם התוקע לתקוע ולא יכול בשום אופן להוציא אף תקיעה אחת, והתוקע היה למדן מופלג וחסיד וירא שמים גדול, קראו לאברך אחד ותיכף תקע התקיעות כהלכתן בקול יפה ונעים, חלשה דעתו של התוקע הראשון, אחר התפילה קרא לו הצדיק ואמר לו אמשול לך משל בני המדינה בחרו במלך חדש והכתירו אותו כמשפט ועשו בני המדינה עבורו כתר חדש ויפה, ורצו לקבוע בו אבנים טובות ומרגליות אבל דרושה היתה לכך אומנות נפלאה ולא נמצא אומן שיקבל על עצמו עבודה זו מיראה שלא יתקלקל הכתר, לסוף בא אומן אחד וביקש שיתנו לו זמן חודש ימים ויתקן הכתר המשפט, נתנו לו הכתר ובכל אותם הימים חשב מחשבות ותחבולות איך לקבוע בו האבנים הטובות באופן יפה, אבל מחמת יראה לא ניגש לעצם העבודה, עד שקרב יום המוגבל בשני ימים קודם הזמן לקח הכתר לקבוע בו האבנים ומחמת פחד נפל הכתר מידו ובשום אופן לא יכול לעשותו, מה עשה קרא לנער אחד שלא ידע שזהו כתר המלך והראה לו איך יעשה, והוא הלך לחוץ שלא יראה כלל את מעשהו ואמנם הנער עשה הכל כתיקונו וקבע המרגליות על צד היותר טוב. **לקוטי ישרים**

בשנה אחת נתעצב הרבי ר' אלימלך זללה"ה בחודש אלול וכשהגיעו ימי הסליחות הוסיף בכל יום יגון ואנחה, ובערב ר"ה לא דיבר עם שום בני אדם וכן בליל ר"ה, ובוקר כשבא לביהמ"ד להתפלל וממש לא היה בכוחו לעמוד על רגליו מרוב היסורים והעצבות שהיו שורין עליו, ולפי שדרכו בקודש היתה שהתפלל בעצמו לפני התיבה התחיל גם אז מן הודו להתפלל לפני התיבה כשהגיע להכתוב פתחתי שקי ותאזרני שמחה נתמלא בשמחה והתחיל לרקד, ורקד זמן רב וחזר להתפלל וכל היום התפלל בשמחה, וכן ביום השני היה כל היום בשמחה, ובסעודה של יום

פעם אחד עמדו התלמידים של הבעש"ט בראש השנה והתפללו, ואחד מהתלמידים נפל ממנו בתוך התפלה הכלי עם הטאבאק לארץ והגביה אותו, וחבירו ראה זה והתרעם עליו על שהפסיק בתפלתו להגביה הטאבאק ולשאוף כמנהג, ומרן אלקי הבעל שם טוב ראה ברוח קדשו שהתרעומת של צדיק זה גרם לחבירו שפסקו עליו שימות באותה שנה רחמנא ליצלן, ועלה בעלית נשמתו למעלה וטען הרבה טענות על זה ולא הועיל, עד שבליל הושענא רבה עלה עוד טען וצעק ופעל בתפלתו שאם זה המקטרג מעצמו ימצא לו זכות יפטור זה, ונכנס מרן לבית מדרשו ומצא התלמיד שהתרעם עוסק בתיקון במשנה תורה, ונטל הבעל שם טוב המוחין ממנו ולא היה יכול לומר בדביקות כראוי באמירת התיקון, ומזה הלך אנה ואנה לחשוב ברוממות א', ונפל בזה וליחודו ובאיזה ענינים במחשבתו מפני מה נתגלה בדור האחרון הזה ענין עשב טאבאק לשאוף ולעשן, ואמר במחשבתו כי יש כמה נשמות יקרות בדור האחרון שאי אפשר להם שיתלבשו ויתגשמו אלא עיקר תקונם בדבר דק בריח כטעם אשה ריח ניחוח לה, ומזה באה לו חרטה שלא היה לו להתרעם על חבירו ששאף בתוך התפלה, כי מי יודע איזה נשמה ודבר יקר העלה הצדיק הזה ביחודו, ביום השענא רבא היה דרך מרן האלקי הבעל שם טוב להשיב לכל שואלו מה שנגזר למעלה ולמטה ומה שהוא הוה בכל העולם כי צפה ברוח קדשו מסוף העולם ועד סופה, והיה בדיחא דעתו מאוד ביום הנ"ל, וכל אחד היה מכין לעצמו איזה שאלה הן בדרוש הן בגמרא ופסוקים או משאר ענינים, ולכלם היה דרכו להשיב ביום זה, ואותו תלמיד הכין לשאל שאלה הנ"ל, וכששאל להבעל שם טוב אמר הרב הקדוש אמור אתה אמר לו טעמו של דבר, ואמר לו מרן אמור יתר הדברים שהיה במחשבתך אז, ונזכר וסיפר לו האיך שמצא זכות בזה על חבירו, ואז נתבטל הקטרוג והגזרה מחבירו, וכיון שנתבטל סיפר לו מרן כל חענין שגרם על חבירו, והוזהר לו שתמיד ידין לכף זכות להירא שמים ואל יעורר עליו דינא ודינא ויהיה טוב לו. **אוצר החיים**

לאיש אחד עלתה מכה בראשה וסבל יסורים גדולים מאד, הרופאים אמרו שהוא בסכנה גדולה כי המכה יכולה להגיע ח"ו להמוח ולא יכלו הרופאים למצוא תרופה למכתו, נמלך האיש ונסע להסבא קדישא מרדושיץ ז"ע, כאשר ראה הרבי מרדושיץ את המכה הוציא מהתיבה שלו סם משחה משח בסם על מטלית לבנה ונקיה ושם את המטלית על מקום המכה וציוה להאיש שהמשחה תהיה מונחת בראשו מעת לעת שלם ואחרי כן יבא אליו, למחרתו בא האיש והרבי הסיר את המטלית מעל ראשו

שמתפלל אדם על עצמו, שומעין לו בעבור המזל שהתפלל עליו, וזהו 'עוד הם מדברים ואני אשמע' (שם), עד כאן לשון ספר חסידים. ועל דרך זה, ירמוז המקרא 'ואני תפלתי', כי מתחלה מתפלל המזל עלי, ואני, [היינו:]; וגם אני תפלתי עלי. וגם גבי יונה 'ויתפלל יונה', גם הוא התפלל, כי בתחלה התפלל מזל שלו.

ווי העמודים

יום תרועה יהיה לכם תרועה לשון ריעות וידידות, אי אפשר לקבל הארת היום אלא על ידי אחדות ורעות. שזהו עיקר עבודת היום שכל ישראל יתאחדו באגודה אחת באחוה וריעות. **בית אהרן**

איתא בזוה"ק (ת"ב לב:) היום דא ראש השנה, עיי"ש, היינו בכת ההכנעה בזה יכולים לעשות הכנה לר"ה, כדברי דודי הקדוש מרן אדמו"ר בעל **ישמח ישראל** זצלה"ה זי"ע (פר' שופטים אות ב) שעיקר ההכנה לימי הדין הוא לכלול עצמו בתוך כלל ישראל ולהתאגד באגודה אחת בקהל קדושים, ובפרט ביום ראש השנה, כמ"ש בזוה"ק מה שאמרה השונמית (מ"ב ד, יג) בתוך עמי אנכי יושבת הוא סוד ראש השנה, ע"כ, כדאיתא בספה"ק **תולדות יעקב יוסף** (פר' וישב אות ד) בשם ספר הק' **שם יעקב** רמז הכתוב (שמות יב, כב) ולקחתם אגודת אזור, כי כאשר ישפיל כל אחד דעתו כאזור, אז אפשר להיות אגודה אחת, מה שאין כן אם מתגדלים ומתרוממים האחד על השני אז אי אפשר להיות אגודה אחת, ועיי" זה נמתקים הדינים לחסדים כמשנ"ת, על כן תרועה' שהוא מלשון ריעות עולה כמספר 'דינא אלקים טוב וברכה ורב חסד', להורות כי עיי" אחדות וריעות הנובע מהכנעה ממתיקים הדינים שהם בת' אלקים (זוה"ק ת"ג יא.) לטובה ולברכה ולרב חסד מבחי' אין העליון, אמן כן יהי רצון. **אמרי מנחם**

ב' נתן הרבה יין לחסידיו שישתו בלב שמח וגם הוא שתה יין יותר מהרגלו ובאשר חסידיו שתו הרבה יין היתה להם התחזקות ואמרו לו אמרו נא לנו מה היתה העצבות ומה שמחה זו עושה, ויאמר להם כשהגיע חודש אלול ראיתי שהשטן אסף שני שקים מלאים מעוונות בני ישראל שגודלם היה מהארץ עד לכסא הכבוד כביכול, וכשעבר כל חודש אלול עם ימי הסליחות וגם ערב ר"ה וליל ר"ה וראיתי בבוקר שהשקים היו מלאים כמו שהיו, וכל התפילות והתשובה שישראל עשו לא הועיל כלום נפל עלי ממש פחד מות שחלילה יהיה כליה לשונאי ישראל וכשבא עם השקים לפני הקב"ה אמר לו הקב"ה אין לו לדיין אלא מה שענינו רואות ע"כ פתח נא השקים, ונראה מה שנמצא בתוכם ובידו ממש הוציא מצוה ועוד מצוה ומתחילתם ועד סופם היו מלאים מצוות, והתחיל לצעוק גנבים יש כאן שגנבו העבירות והניחו מצוות במקומם, ויאמר לו הקב"ה שכחת גמרא מפורשת העושה תשובה מאהבה זדונות נעשו לו כזכויות והם עשו תשובה בעצמם ונעשו מאהבה ומהזדונות הזכויות וזה שאמר הכתוב פתחתי שקי ותאזרני שמחה.

כתוב בפסוק (תהלים סט, יד) 'ואני תפלתי לך ה' עת רצון' (תהלים ס"ט), כי קשה, שמתחיל בתחלת המקרא במלת וי"ו 'ואני', 'אני' תפלתי היה לו לומר. וכן קשה גבי יונה 'ויתפלל אל ה' אלקיו ממעי הדגה' (יונה ב, ב), כי מלת 'ואני תפלתי' משמע שאחר מתפלל וגם אני, מה הוא זה. ודע, שמצאתי כתוב **בספר חסידים**, סימן תתשנ"ח, וזה לשונו: 'אם יש עליו מלאך מליץ אחד' (איוב לג, כג), שמלאך מזלו של אדם יתפלל עליו, קודם שיתפלל האדם. זהו 'והיה טרם יקראו ואני אענה' (ישעיה סה, כד) למזלו, ואחר כך,

מכון אהל אברהם

משגר בזה ברכה מעומק הלב

לכבוד מורינו הרב שליט"א

ולכל הקהל הקודש שומעי לקחו, ולכל בית ישראל

שיזכו לשנה טובה ומבורכת

להיכתב ולהיחתם בספרן של צדיקים גמורים

ולשנת גאולה וישועה בכלל ובפרט, בב"א

שיעורי הלכה

שיעורי ההלכה נתנדב ע"י
הנהלת בית הוראה "אוהל ציון"
שע"י ביהמ"ד סלנט - ריב"ל 28, בי"ש
בנשיאות הגה"צ מורינו הרב שליט"א
053-318-1922

ממורינו הרב שליט"א

הלכות תקיעת שופר

מלוקט משיעורי מורינו שליט"א

(הלכות תקיעת שופר יובא בעזהש"י"ת בשבוע הבא)

התוקע בפיו בלחש קודם שיברך "הריני מכוין
בברכת שופר ושהחיינו ובתקיעות אלו שאני
תוקע מיושב ובעמידה להוציא את כל השומע
ידי חובתו". והקהל השומעים הברכות לא יענו
'ברוך הוא וברוך שמו' אבל אם ענו אינו הפסק
ויצאו ידי חובתו, וכן אם לא ענה השומע 'אמן'
אחר הברכה אינו מעכב בדיעבד, ויצא ידי חובתו.
יד. בעל התקיעה עומד בשעת התקיעות
ובשעת הברכות שלפניהן, והשומעים רשאים
לישב מצד הדין, אלא שבקהלות אשכנזים
נוהגים שהשומעים עומדים בשעת התקיעות
ובשעת הברכות שלפניהן, ואילו בקהלות
ספרדים נוהגים שהשומעים יושבים בשעת
התקיעות וכן בשעת הברכות שלפניהן, ויש מהם
שנוהגים לעמוד בשעת "הברכות". וכתב המ"א
דלפי השיטות ש"עומדין" אין לסמוך על שום
דבר באופן שאם ינטל אותו דבר יפול, שעמידה
זו חשובה כשיבה, ומ"מ בדיעבד אף אם תקע
מיושב לגמרי, יצא, דקרא אסמכתא בעלמא הוא
והוא רק לכתחלה.

טז. אסור להפסיק בדיבור בין הברכות של
תקיעת שופר לתקיעות עצמם ואף לצורך
התקיעות לכתחילה אסור להפסיק, ואיסור זה
אמור הן על הבעל תוקע והן על ציבור השומעים,
ובדיעבד אם דיברו, תלוי, אם היה מענין
התקיעות, אין צריך לחזור ולברך, ואף שלא היה
צורך בדיבור זה, ואם היה הדיבור מענין אחר,
צריך לחזור ולברך, "ואפילו אמר איזה תפילה".

טז. וכן אסור לדבר הן הבעל תוקע והן הציבור
משעה שהתחילו לתקוע את התקיעות
הראשונות, דהיינו תקיעות דמיושב, עד לאחר
סיום "כל" התקיעות אף התקיעות דמעומד,
מלבד התפילות שאומרים, ויש הסוברים שגם
בעניני תפילה לא הותר לדבר אלא רק לאחר
שסיימו את התקיעות דמיושב, וכשהותר לומר
תפילות, היינו דוקא תפילות שתיקנו לאומרם על
סדר התפילה, ובדיעבד אם דיבר לאחר שכבר
התחיל הבעל תוקע לתקוע, "אפילו תקיעה
אחת" אפילו דיבר "דברים בטלים" אינו חוזר
לברך.

מהרש"ם ובשבילי דוד הלא כתבו לאסור]. (ספר
מטה אפרים - סימן תקפח)
ה. אף מי שאינו טובל עצמו קודם התקיעות יש
לו לטול ידיו, מאחר שיש הפסק רב בין תפלת
שחרית להתקיעות, וישמר ידיו שלא יגע במקום
מטונף, ויעלה לו הנטילה לתפלת מוסף, אף
שיהיה לו אז מים מזמנים (מטה אפרים). ועיין
משנ"ב (סי' רל"ג סק"ח) שאלו שלא עזבו את בית
הכנסת מן הסתם לא הסירו דעתם משמירת
ידיהם ואינם צריכים לטול ידיהם.
ט. בעל התקיעה והמקריא עולים לבימה, מקום
שקוראים בספר תורה.
י. מניחים שופרות אחדים לפני בעל התקיעה
ובשעת הברכות יכוין התוקע על כולם. (אלף המגן
סי' תקפה סק"ו)
יא. המנהג הוא לכסות השופר במפה בשעת
הברכות, וכן בין סדר וסדר ובכל שעת התפלה
בשעה שאין תוקעין בו, (קיצור של"ה, א"ר בשם
הגהות מנהגים, בה"ט סו"ס תקצ"ג) ויש במנהג זה
כמה טעמים: א) באלף המגן (סק"ז) הביא טעם
בשם הרד"ל בהקדמת הזוהר שהוא זכר למש"כ
בפסיקתא ובמד"ר (בראשית נ"ו) שקודם העקידה
בשעת בנין המזבח הצניע אברהם אבינו ע"ה את
יצחק אבינו ע"ה עד העקידה ממש שלא יזרק בו
הסכין ויפסל, ותק"ש זכר לעקידה ולאילו של
יצחק, לכן תיקנו לכסות השופר לזכר, ב)
בליקוטי מהר"ח כתב שמכסין השופר כדי שלא
ישלוט בו השטן. ג) ובשו"ת אבנ"ז (סי' תל"א)
כתב עפ"י הרמב"ם וש"פ, דמצוות שופר היא
השמיעה לבד, [ומש"ה מברכין "לשמוע" קול
שופר] ולא על השופר עצמו, וכדי שלא יראה
השופר בשתו, מכסין אותו כשם שמכסין הפת
בשעת קידוש, עיין שם.
יב. בסידור יעב"ץ כתב שיש לאחוז השופר ביד
בשעת ברכה, ובכה"ח (שם) כתב בשם בן איש חי
שיחזיקו בידו תחת המפה.
יג. התוקע מוציא את הקהל בברכות. גם יכונן
דעתם ורצונם לצאת ידי חובתם בתקיעות אלו
שיתקע התוקע, כי צריך שיתכונן השומע
ומשמיע (מטה אפרים - סימן תקפה), וטוב שיאמר

א. מצוות עשה של תורה לשמוע קול שופר
בראש השנה שנאמר יום תרועה יהיה לכם,
ובזמן הזה שאנו עושים שני ימים ראש השנה
כדרך שתוקעים ביום ראשון ותוקעים ביום שני.
ב. מי שנסתפק לו אם שמע קול שופר ביום א'
שהוא מן התורה תוקע ואינו מברך, וביום ב'
שאינו אלא מד"ס א"צ לתקוע דספק ד"ס להקל.
(משנה ברורה סימן תקפה ס"ק ה) אמנם אם עדיין
עסוק במצוות תקיעת שופר ומסופק אם
התקיעה היתה כהלכה, חוזר ותוקע גם ביום
השני. (דע"ת סי' תקפ"ה סעיף ב')

ג. אין מחזירין את הס"ת למקומו עד אחרי
התקיעות. (כן משמע מהרמ"א בסוף סי' ק"צ)
ד. ונכון שיכסו הס"ת בטלית בשעת הפסקה
ועמידו שומר לשמור על הספרי תורה,
ה. לפי שהתקיעות הם מעוררים הרחמים
ומעלים זכרונם של ישראל לפני אביהם
שבשמים, נהגו רבים לעשות לזה הכנה רבה,
ואחר גמר קריאת הספר תורה יש שהולכים
לטבול משום טהרה יתרה. ומעין בפרוש וכונת
התקיעות וזה שונה וזה אומר תהלים הכל לפי
מה שהוא אדם, והכל הולך לכונה אחת ליחד
לכם לאהבה וליראה ולעורר לבכם לתשובה
גמורה.

ו. הפושט את טליתו כדי ללבושו שוב אחר
ההפסקה אין צריך לחזור ולברך כשלובו שוב
ואפילו היה הפסקה של כמה שעות. (שו"ע הרב
סעי' כ"ג, ושי"א שם) ואפילו אם לא היה הט"ק עליו
כגון שטבל במקוה, כיון שמסתמא דעתו לחזור
וללבוש הטלית לתפלת מוסף, והרי הוא ככיון
בשעת הברכה גם על תפלת מוסף. (ובקצוה"ש סי'
ז סק"ז ציין שהזמן הוא עד שעתיים עיין שם)

ז. אסור לאכול קדם תקיעת שופר, ומי שלבו
חלוש ואין דעתו מיושבת לתקוע ולהתפלל עד
שיטעם, יעשה קידוש ויאכל כזית לעקיד, בכדי
שיהיה במקום סעודה, ואחר כך ישתה מעט
קאו"ע או טי"א. ומכל מקום יש להם לעשות
בצנעה מפני המון עם שלא יקלו ביותר. [ועיין
בקצה המטה (סי' ק"ד) שתמה על מה סמכו המון
העם שמקילים בזה, דברע"א סי' תקפט ובשו"ת

סיפור

השעה הלכה והתאחרה ואף הצעה לא התקבלה על דעת כל הנוכחים, העייפות החלה לתת את אותותיה על פניהם של הנאספים.

אולי אני יכול למלא את התפקיד, נשמע פתאום קול מוזר ולא מוכר, כל הנוכחים הביטו סביבם וחיפשו את מקור הקול, רק אחרי כמה רגעים הבחינו בדמותו של ניסים פוסעת לעברם ונאחזו בתדהמה מוחלטת, זו הייתה לכולם הפעם הראשונה שהם שומעים את קולו של ניסים מאז בואו לכאן עד לרגע הזה טרם פצה ניסים את פיו, הוא התקרב אל השולחן ופנה אל הנוכחים בקולו הרועד אם אין לכם בעל תוקע מוכן אני למלא את התפקיד בשמחה, כשוך התדהמה הראשונית התעשת אחד הגבאים והציג את השאלה המתבקשת ומניין לנו שאתה אכן יודע לתקוע, אין שום בעיה השיב ניסים וניצוץ של אור הבלילה בעיניו הכבויות "הביאו לכאן את השופר ותשפטו בעצמכם",

אחד הגבאים מיהר אל הבימה נטל את השופר המסתלסל ונתן אותו בידיו של ניסים, רטט של התרגשות חלף על פניו של ניסים הוא עצם את עיניו בכוונה קרב את פי השופר אל פיו ויבכה מזועזעת פולחת לכבות פרצה מפיו של השופר, בית הכנסת הגדול כולו על חלונותיו עמודיו ונברשותיו נאחזו רעד מעוצמתה של התקיעה, והתקיעה הארוכה נמשכה ונמשכה מהדהדת באוזניים כאלף צפצפות רבות עוצמה עד שנאלצו הגבאים לעצור בו בטרם יעיר את התושבים הסמוכים משנתם באישון ליל.

ניסים נאנח ומחה את הזיעה ממצחו הגבאים היו המומים עד עמקי נפשם תקיעה כזו לא שמעה אונם מעולם, מעולם לא הבינו טוב יותר את הפסוק היתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו, לתקיעותיו של ניסים לא היו מתחרים רבים מה גם שהוא ענה על כל התכונות הנדרשות מבעל תוקע בימים הנוראים יהודי ירא שמים בעל לב שבור ומלא הכנעה לפני בוראו על דעת כל ראשי הקהל הוחלט להטיל את התפקיד הנכבד על שכמו של ניסים.

קריאת התורה של ראש השנה הסתיימה שעת תקיעת שופר הגיעה בית הכנסת הגדול של קושטא היה מלא יהודים לבושי לבן עטויי טליתות צחורות מפוספסות בפסים ססגוניים וכסופים הורים ודרדקים סבים ונכדים כולם עמדו ופניהם אל הבימה הגבוהה שבמרכזו של בית הכנסת הגדול, על הבימה ניצב בעל התוקע רבי ניסים, לצדו המקריא, השופר הגדול בידו האחת והמחזור פתוח מולו, לפתע מבלי שאיש יצפה את מעשיו הסתובב בעל התוקע הטרי לעבר הקהל הפשיל קמעא את טליתו מעל פניו פנה אל המתפללים הרבים ואמר בקול: ברצוני להשמיע באוזניכם סיפור קצר, כל המתפללים נאחזו הפתעה הרימו את עיניהם ממחזוריהם ותלו בו את עיניהם בסקרנות.

לפני שנים רבות פתח רבי ניסים חי כאן לא הרחק באחת מערי טורקיה יהודי ששימש כבעל תוקע באחד מבתי הכנסיות הגדולים שנים רבות מילא

בית הכנסת הגדול במרכז העיר קושטא הלך והתרוקן, אחרוני המתפללים שסיימו תפילת ערבית יצאו מהשער הגדול ופנו לבתיהם איש מהם לא הבחין באיש עטוף הבלאים שישב מכונס בעצמו על אחד מספסליו האחוריים של בית הכנסת ממלמל חרישית מתוך ספר התהלים שבידו, רק כשביקש שלום ברסימנטו - הגבאי לנעול את בית הכנסת רק אז נחו עיניו על האיש הלא מוכר שנותר לשבת במקומו מבלי לגלות כל סימני תזוזה.

כבודו, פנה שלום הגבאי אל האיש, אנחנו עומדים לנעול את בית הכנסת אם אתה לא מעוניין להעביר את הלילה בבית כנסת חשוך ונעול כדאי שתפנה כעת לדרכך דבריו של הגבאי לא הרשימו את הזר יתר על המידה הוא לא השיב לו מאומה משך בכתפיו והמהם כמה המהומים שטיבן לא היה ברור אך די היה בהם כדי להבהיר לגבאי כי האדם שלפניו אינו מתנגד כלל להישאר במקום כל הלילה אדרבה נראה שהוא דווקא מעוניין בכך. יצא הגבאי את בית הכנסת בלב תמה הגיף את המנעולים הכבדים כדרכו מדי יום וחזר לביתו. למחרת בבוקר השכים שלום הגבאי קום, הגיע מוקדם בבוקר לבית הכנסת פתח את הדלת בסקרנות נכנס בצעדים מהירים פנימה ונדהם האיש נותר לשבת על מקומו באותה תנוחה רכון על ספר תהלים וממלמל כאילו לא חלפו כמה שעות טובות מאז ליל אמש.

בימים הבאים החלו בני הקהילה להתרגל ליהודי הזר שהתמקם בבית הכנסת שלהם, ימים שלמים היה האיש יושב וממלמל פרקי תהלים ללא הפסקה אף מילה של חולין לא נשמעה מפיו, תפילותיו נמשכו שעות ארוכות כשעיניו זולגות נהרות של דמעות בקושי נראות להכניס דבר מאכל כלשהו לפיו, הוא לא היה קבצן זרוק מהזון המצוי, פניו חרושות הקמטים הביעו יגון ועצב תמידי, ניכר היה עליו שהוא חווה כמה תהפוכות בחייו את שמו המדויק לא ידע איש שמועות שונות ומשונות התהלכו על עברו הלזט בערפל איכשהו דבק בו השם 'ניסים' עם הזמן הוצמדו לו גם כינויים ושמות כדרכו של עולם, ניסים זכה להערכה לא מעטה, רבים הביטו אחריו כעל צדיק נסתר.

באחד הימים נפל דבר בקהילת יהודי קושטא, רבי נתן אנקרי בעל התוקע הקשיש שמיילא את תפקידו נאמנה במשך שנות דור, התבקש לעולם שכולו טוב, הימים היו ימי חודש אלול, ראש השנה הקרוב בפתחו נוצר כורח מידי לאתר בעל תוקע חדש שימלא את מקומו של המנוח, אלא שזו לא הייתה משימה פשוטה בכלל בית הכנסת הגדול בקושטא היה היכל גבוה ורחב ידיים לא כל תוקע ממוצע מסוגל היה למלא את התפקיד, דרוש היה בעל תוקע שתקיעותיו יהדהדו ויישמעו היטב ברחבי בית הכנסת הגדול מהספסלים האחוריים ועד עזרת הנשים הגבוהה.

באחד הימים בשעת ליל מאוחרת כשבית הכנסת היה ריק כמעט לחלוטין, התכנסו גבאי וראשי הקהילה לדון בנושא שעל הפרק סביב שולחן עמוס תקרובת ישבו הגבאים והפרנסים, שמות עלו הוצעו ונדחו בזה אחר זה

את התפקיד כראוי, התקיעות יצאו תחת ידיו צלולות וחדות בקלות וללא קושי, ללא כל סיבה הנראית לעין החל אותו יהודי להידרדר מדחי אל דחי התרחק מיהדותו ועמו, תחילה בסתר ובהמשך בגלוי ובפרהסיה, אחיו היהודים שהבחינו במצבו הקלוקל החלו להתרחק ממנו וזהירו לא לבוא עמו בשיחה, כשחש בכך, גמלה בלבו ההחלטה להתאסלם ולהתנתק כליל מבני עמו.

המוסלמים קיבלו אותו לדתם בתרועות שמחה, הוא הפך למפורסם, שמו הלך והגיע עד הסולטן שביקש לראות את פניו כיון שהיה בעל חוש מוסיקלי מפותח התקבל בקלות למקהלת הנגנים המלכותית, הודות לכישוריו העפיל והתקדם מעלה עד שהיה לאחד מחוג ידידיו של הסולטן, ערב אחד נערך בארמונו של הסולטן נשף גדול לכל בכירי הממלכה שרים נכבדים ומושלי ערים, חברי הלהקה המלכותית התאמנו ממושכות על היצירות המוסיקליות שאמורות להנעים את הערב במוחו של היהודי המומר נצנץ רעיון עוועים הוא החליט להפוך את הערב לחוויה בלתי נשכחת יום לפני האירוע כשחזר לביתו חיפש בארון את השופר הישן שנותר לו מימים עברו, אחרי חיפוש ממושך מצא את השופר בין כמה פריטים בודדים שנותרו לו מתקופת היותו יהודי, הרעיון שנצנץ במוחו לא היה מורכב במיוחד, הוא יתקע בפני הסולטן ואורחיו הנכבדים בשופר ימחיש להם את תקיעותיהם של היהודים אח איזה בידור זה יהיה...

הגיע הלילה הגדול בעיצומה של השמחה עלה המומר על הבמה והשופר בידו, הוא נשא כמה דברי הסבר קצרים בפני הנוכחים אתם רואים את הקרן הכפופה הזו פנה בגיחוך אל השומעים, זוהי הקרן בה תוקעים היהודים בשיאו של היום הקדוש שלהם, ראש השנה, אחרי עוד כמה דברי להג ולעג, הושיט המומר את הפיה לפיו והחל לתקוע אותות של זלזול ולעג נמתחו על פניהם של השרים המשופמים, תקיעה ארוכה אחריה שברים, הוא התכוון כמובן להמשיך אל התרועה אלא שכאן קרה דבר מדהים, התרועה לא הסכימה לצאת בשום אופן מהשופר, כאילו נכלאה בתוכו ללא כל אפשרות להיחלץ ממנו, הוא ניסה שוב ושוב לתקוע אך ללא הועיל, פניו האדימו והזיעו, לחייו התנפחו והצטמקו חליפות מומאמן, אך התרועה מיאנה לצאת בעקשנות בלתי מוסברת, במקומה יצאו שברי קולות מוזרים ומשוונים, הלעג והגיחוך התחלפו באחת בפרצי צחוק כל החוגגים צחקו למשבתו של התוקע, ופניו חפו מבושה, הוא עזב את האירוע במהירות ואץ רץ לביתו כל עוד נשמתו בו נכנס לביתו והגיף אחריו את הדלת, נטל שוב את השופר לפיו והחל לתקוע, מה שקרה על הבמה חזר ונשנה בביתו בדיוק רב התקיעה והשברים יצאו מפיו היטב ללא קושי, כשהגיע לתרועה כאן נעלמו יכולותיו המרשימות מה קורה לי לא הצליח המומר להבין איך נמחקות להן בבת אחת כל השנים בהם שימשתי כבעל תוקע מומחה?...

הוא היה מספיק חכם כדי להבין שלא מדובר בכשל טכני פשוט, הוא הבין שיש דברים בגו אך ההסבר נשגב מבינתו כמה ימים התהלך סהרורי שקוע במחשבות משלא מצא תשובה מניחה את הדעת, קם ועלה באישון ליל אל הגאון רבי אברהם רבה של קושטא בעת ההיא, הרב התמלא פליאה למראה פניו של המומר בביתו, כבוד הרב פתח המומר מיד, אינני מבין מדוע את

התקיעה והשברים עולה בידי לתקוע על נקלה ואילו את התרועה אינני מצליח בשום אופן, מה הסוד כאן, אף שמזן של תמיהה לא הופיע על פניו של הרב אין בכך כל פלא השיב הרב, שב ואסביר לך את העניין.

התקיעות בראש השנה פתח הרב נועדו כידוע כדי לכלבל את המקטרגים והמשטיינים עלינו, בשופר ישנם שלושה מיני קולות תקיעה שברים ותרועה, בזכותם מבקשים אנו לעורר את זכות שלושת האבות אברהם יצחק ויעקב, התקיעה החלקה הפשוטה היא כנגד אברהם אבינו ואולם כידוע לאברהם אבינו היה בן נוסף ישמעאל ואף הוא תובע את זכותו לפיכך יש לאומות העולם אחיזה מסוימת בכוחה של תקיעה זו, השברים הן כנגד יצחק אבינו אך גם כאן יש לגויים אחיזה כלשהי שהרי ליצחק היה בן נוסף ושמו עשו ואף הוא תובע את שלו בזכות אבותיו, התרועה לעומת זאת מכוונת כנגד יעקב אבינו שכל בניו היו שבטי קה, בתרועה זו אין לגויים אף שמזן של אחיזה זו כולה של ישראל היא לגויים אין כל שייכות אליה, ועל כך אנו אומרים בראש השנה אשרי העם יודעי תרועה, תרועה דווקא ולא תקיעה או שברים, כי התרועה שייכת אך ורק לעם ישראל, אם כך סיים הרב אין כל פלא שלא עלה בידך לתקוע דווקא את התרועה, מאז המרת את דתך שוב אינך נמנה על יודעי תרועה.

צמרמורת עזה פילחה את לבו של המומר, שקלט פתאום את משמעות התנתקותו מעמו וצור מחצבתו, דמעות עלו בעיניו, לראשונה מאז המיר את דתו הוא חש בכמיהה עמוקה מאין כמוה לשוב חזרה אל יהדותו, הדמעות הבודדות הפכו מהרה לבכי תמרורים סוער הוא נפל לרגליו של הרב וביקש ממנו דרך תשובה מיידית.

הרב הורה לו לעזוב את כל עסקיו, לעבור לעיר מרוחקת ולהקדיש את שארית חייו לתורה ועבודת ה' לתפילות ולאמירת תהלים כך יופר לו על מעשיו וחטאיו, אותו יהודי סיים ניסים התוקע את סיפורו המופלא חזר לעמו ולמולדתו לימים לאחר ששב בתשובה שלמה התמנה שוב לבעל תוקע בראש השנה.

דממה שררה בבית הכנסת כולם הקשיבו כמרותקים לסיפורו של התוקע והוא לא המתין לתגובותיהם של השומעים, הפך את פניו לעבר ארון הקודש הוריד את הטלית ופתח בזעקה בברכות תקיעת שופר מאז אותה שנה שימש ניסים בקביעות כבעל תוקע בקהילת קושטא, התקיעות הפכו למסורת קבועה בידו, וגם הסיפור, מדי שנה לפני שהחל בתקיעות היה מקדים ומספר את המעשה הזה בפני הקהל בהתרגשות רבה, המתפללים התקשו להבין מדוע הוא בוחר לספר דווקא את המעשה הזה אך איש לא אזר עוז לשאול אותו לסיבת הדבר, שנה אחת לפני התקיעות עמד ניסים וסיפר את המעשה בהתרגשות יוצאת מן הכלל השומעים כולם אף שכבר הכירו את המעשה על בוריו התרגשו אף הם והתעוררו לשוב בתשובה על כל מעשיהם, הפעם לקראת סוף הסיפור הוסיף ניסים פרט אחד קצר לסיפורו, פרט אחד ששינה את כל התמונה כולה, שמו של אותו יהודי היה ניסים! אני הוא בעל המעשה! גילה ניסים לראשונה לכל המתפללים ההמומים, כמה ימים לאחר אותו ראש השנה השיב ניסים בעל התוקע את נשמתו הממורקת ליוצרה.

לא מינים מהודרים? לא בשמים היא...

מפורסמים
בנקיותם

מקום חדש
לרווחת הקונים

המרכז לאתרוג "הנקי" – "נקי ורושלים"

מצום גדלי' והלאה בין השעות 7-11 אחה"צ

אתרוגים מהודרים ומפורסמים בנקיותם - לולבי דרי מהודרים - הדסים משולשים ומיוחדים בטרייתם

27 JEFFERSON AVE.

פעלבערבויס'ס זאל

המחכים לשרתכם בנאמנה בעזהשי"ת

יחושע ביער

יעקב יוסף ביער

לחזמין ורך הטלפון אפשר לצלל: 845-304-6564 / 845-641-7975